

การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ
และความสะดวกของการคมนาคม

นางสาว รพีพร ลิทธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEXICAL AND TONAL VARIATION IN KHORAT THAI
BY AGE GROUP AND EASE OF COMMUNICATION

Miss Rapeeporn Sitthi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics
Department of Linguistics
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2006
Copyright of Chulalongkorn University

491493

รพีพร สิทธิ : การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุและความสะดวกของการคมนาคม (LEXICAL AND TONAL VARIATION IN KHORAT THAI BY AGE GROUP AND EASE OF COMMUNICATION) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงศภทิพย์. 178 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรของภาษาทั้งด้านคำศัพท์และวรรณยุกต์พร้อมกัน ตามรุ่นอายุและความสะดวกของการคมนาคม โดยเลือกศึกษาภาษาไทยถิ่นโคราช เนื่องจากเป็นภาษาที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นภาษาลูกผสมระหว่างภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาไทยถิ่นกลาง เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บอกภาษาคือ ผู้บอกภาษาที่มีอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด (15-20, 40-45, และ 60 ปีขึ้นไป) และอาศัยอยู่ในจุดเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ (จุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวก ได้แก่ ตำบลมะค่า และจุดที่มีการคมนาคมไม่สะดวก ได้แก่ ตำบลบัลลังก์ ทั้งสองตำบลอยู่ในอำเภอโนนไทย) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องคำศัพท์ ได้แก่ หน่วยยอรรถจำนวน 50 หน่วยยอรรถ ซึ่งแทนด้วยคำศัพท์ที่แตกต่างกันในภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นโคราช และภาษาไทยถิ่นอีสาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเรื่องวรรณยุกต์ ได้แก่ รายการคำชุดเทียบเสียงคล้าย เฉพาะในคำพยางค์เป็น จำนวน 12 คำ และคำพยางค์ตายสระเสียงยาว 4 คำ โดยเก็บข้อมูลคำละ 10 ครั้ง แต่นำมาวิเคราะห์เฉพาะครั้งที่ออกเสียงชัดเจนมากที่สุดเพียง 5 ครั้ง เพื่อวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ด้วยโปรแกรม PRAAT

ผลการวิจัยพบว่าผู้บอกภาษาใช้คำศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาคือคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นโคราช และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานน้อยที่สุด ผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 แสดงว่าในภาพรวมรุ่นอายุมีผลต่อการแปรของคำศัพท์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรุ่นอายุพบว่า มีเพียงระหว่างรุ่นอายุ 15-20 ปี กับ รุ่นอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่านั้นที่ใช้คำศัพท์แตกต่างกัน เมื่อควบคุมตัวแปรความสะดวกของการคมนาคมพบว่า จุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวกรุ่นอายุมีความสำคัญในการใช้คำศัพท์ แต่ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมไม่สะดวกรุ่นอายุไม่มีผลต่อการแปรของคำศัพท์ แสดงให้เห็นว่าอายุไม่ได้มีความสำคัญต่อการแปรของคำศัพท์อย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาอิทธิพลของความสะดวกของการคมนาคมต่อการใช้คำศัพท์พบว่า ในภาพรวมการคมนาคมไม่มีผลต่อการแปรของคำศัพท์ แต่เมื่อควบคุมตัวแปรรุ่นอายุแล้ว ความสะดวกของการคมนาคมมีอิทธิพลต่อรุ่นอายุ 15-20 ปี เท่านั้นที่ใช้คำศัพท์แตกต่างกัน จึงสามารถสรุปได้ว่าการแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชพบเพียงในผู้บอกภาษาอายุน้อย ที่อาศัยอยู่ในจุดที่มีการคมนาคมสะดวกเท่านั้น ขณะที่ผู้บอกภาษารุ่นอายุอื่นๆ ทั้งที่อาศัยอยู่ในจุดที่มีการคมนาคมสะดวกและไม่สะดวก ไม่พบความแตกต่างในการใช้คำศัพท์แต่อย่างใด ส่วนการแปรด้านวรรณยุกต์ พบว่าผู้บอกภาษาทุกคนใช้ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นโคราชที่มี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงต่ำตกขึ้น กลางเลื่อนลง ต่ำตก และสูงตก มีข้อแตกต่างเรื่องการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ระหว่างตำบลมะค่าและตำบลบัลลังก์ กล่าวคือ ในตำบลมะค่ามีการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A123-4 รูปแบบนี้ยังไม่ปรากฏในงานวิจัยที่ผ่านมา และตำบลบัลลังก์มีการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A1-234 ซึ่งปรากฏในงานวิจัยภาษาไทยถิ่นโคราชในอดีต

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าคำศัพท์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าวรรณยุกต์ ขณะที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นโคราชในปัจจุบันรับคำศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ เข้ามาใช้จำนวนมาก แต่ทุกคนยังคงใช้ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชตามเดิม

ภาควิชา	ภาษาศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต.....	รพีพร สิทธิ
สาขาวิชา	ภาษาศาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....	.....
ปีการศึกษา	2549	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....	.....

4680197822 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORD : KHORAT THAI/ VARIATION BY AGE GROUP/VARIATION BY EASE OF COMMUNICATION/WORD GEOGRAPHY/TONE GEOGRAPHY

RAPEEPORN SITTHI: LEXICAL AND TONAL VARIATION IN KHORAT THAI BY AGE GROUP AND EASE OF COMMUNICATION. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. M.R. KALAYA TINGSABADH, Ph.D. 178 pp.

This study aims at investigating both lexical and tonal variation by two social variables - age-group and ease of communication. The Thai variety selected for this study is Khorat Thai due to its unique status as a hybrid variety between Central Thai and Northeastern Thai. The informants were selected on the basis of the following two criteria: age-group (15-20, 40-45, and over 60 years old) and place of residence (one with easy access i.e. Tambon Ma Kha, and the other with difficult access i.e. Tambon Ban Lang, both of which are in Non Thai district, Nakhon Ratchasima or Khorat province. Ten informants per age-group per location were selected. In all sixty informants were interviewed. The questionnaire designed to elicit lexical variation consists of 50 semantic units. Each is represented by different lexical items in Khorat Thai, Bangkok Thai, and Northeastern Thai. The questionnaire for eliciting tonal variation consists of 10 tokens of each of the 12 live-syllable words and 4 long checked-syllable words. The selected words are distinguished by tone either in identical or analogous environment. Five tokens of each words which have the best recording quality were acoustically analyzed using the PRAAT software.

This study finds that Bangkok Thai lexical items occur most frequently followed by Thai Khorat lexical items. Northeastern Thai lexical items occur least frequently. The data were analyzed statistically setting the 0.01 confidence level as the criterion. It was found that in the overall picture age-group is the main variable influencing variation in lexical usage. However, when comparing two age-groups at a time, the only pair that differs is the 15-20 and the over 60 age-groups. When the ease of communication variable is controlled, it is found that in the tambon with easy access age-group is related to lexical usage whereas in the tambon with difficult access it is not. Thus, it may be concluded that age-group is not regularly related to variation in Khorat Thai. Regarding relationship between ease of communication and lexical usage it is found that in the overall picture they are not related. When controlling age-group it is found that the 15-20 age-group in the two types of tambon differ in their lexical usage. It is possible to conclude that variation in lexical usage is found only in the young age-group in tambon with easy access. The other age-groups do not differ in their lexical usage either in the tambon with easy access or difficult access.

Tone is found not to vary either by age-group or ease of communication. All of the informants still use the Khorat four tone system – low rising, mid gliding down, low falling, and high falling. The phonetic characteristics of all of the tones are also the same. Using the tone box method it is found that the two tambons differ in the split in column A, Tambon Ma Kha uses the A123-4 pattern while Tambon Ban Lang uses the A1-234 pattern. The tone split and merge pattern of tambon Ban lang has been found in the previous study whereas those of tambon Ma Kha had not occurred in the previous study.

This study finds that lexical change occurs faster than tonal change. At present the Khorat Thai speakers increasingly use Bangkok Thai lexical items but they still use the Khorat Thai tone system.

Department Linguistics
Field of study Linguistics
Academic year 2006

Student's signature..... Rapeeporn Sitthi.....
Advisor's signature..... [Signature].....
Co-advisor's signature..... [Signature].....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้โดยสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภทิพย์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความเมตตาถ่ายทอดวิชาความรู้มากมายและกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อ ควบคุมดูแล ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขและคอยให้กำลังใจ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ สมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ และศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ อันมีประโยชน์อย่างยิ่งและให้ความกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วย ตลอดจนคณาจารย์ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในภาควิชาภาษาศาสตร์ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเสมอมา

ที่สำคัญ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณโครงการทุนวิจัยมหาบัณฑิต สกว. ด้านมนุษยศาสตร์ - สังคมศาสตร์ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนในการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ผู้ประสานงานโครงการฯ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อวิทยานิพนธ์ รวมถึงพี่ๆ เจ้าหน้าที่ ประสานงานโครงการฯ ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณพัฒนากรอำเภอโนนไทยที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับจุดเก็บข้อมูล รวมถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านต่างๆ รวมถึงผู้บอกภาษาทุกคนทั้งในตำบลมะค่าและตำบลบัลลังก์ รวมถึงคุณอาวิเชียร ชะนะภักดิ์ และคุณอาทวาย รักชาติ ที่คอยดูแลให้ความช่วยเหลือ อำนวย ความสะดวกในการเก็บข้อมูลให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้องญาติทุกคน เพื่อนๆ ที่ชวนแค้น ตลอดจนสหായร่วมรุ่นปริญญาโทภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เพื่อนๆ ที่ศูนย์ภาษาไทยฯ, เพื่อนๆ น้องๆ ที่ มศว. ประสานมิตร, และพี่ๆ ที่ สกว. ที่คอยให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฐ

บทที่

1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
	1.6 นิยามศัพท์.....	5
	1.7 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดนครราชสีมา อำเภอและตำบลที่เกี่ยวข้อง.....	6
2	ทบทวนวรรณกรรม	14
	2.1 การศึกษาคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่น	14
	2.1.1 วิธีการศึกษาคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่น.....	14
	2.1.2 การศึกษาคำศัพท์ตามปัจจัยทางสังคมเรื่องรุ่นอายุ	16
	2.1.3 การศึกษาคำศัพท์ตามปัจจัยทางสังคมเรื่อง ความสะอาดของการคมนาคม	17
	2.1 การศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น	18
	2.2.1 วิธีการศึกษาวรรณยุกต์.....	18
	2.2.2 การศึกษาวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นโคราช	19
	2.2.3 การศึกษาวรรณยุกต์ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ.....	24
	2.2.4 การศึกษาวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน.....	26
	2.3 การศึกษาด้านคำศัพท์ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในภาษาไทยถิ่นโคราช	28

3	วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1	การกำหนดตัวแปรในการวิจัย.....	32
3.2	การกำหนดจุดเก็บข้อมูล	32
3.3	การคัดเลือกผู้บอกภาษา	33
3.4	การเตรียมเครื่องมือในการวิจัย.....	33
3.4.1	การคัดเลือกหน่วยอรรถเพื่อจัดทำแบบสอบถามการแปรเรื่องคำศัพท์... ..	33
3.4.2	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่องวรรณยุกต์.....	37
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3.6	การวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูล.....	40
3.6.1	การวิเคราะห์การแปรเรื่องคำศัพท์	40
3.6.2	การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และหน่วยเสียงของวรรณยุกต์.....	43
3.7	ปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการวิจัย	47
3.7.1	ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
3.7.2	ปัญหาในระหว่างการเก็บข้อมูล.....	47
3.8	การนำเสนอผลการวิจัย.....	48
4	ภาพรวมการใช้คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราช และการแปรตามรุ่นอายุ และความสะดวกของการคมนาคม	49
4.1	ภาพรวมการใช้คำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราช	49
4.1.1	อัตราการปรากฏของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษาไทยถิ่นโคราช.....	49
4.1.2	การปรากฏของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในแต่ละหน่วยอรรถ.....	51
4.2	การแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ และความสะดวก ของการคมนาคม.....	58
4.2.1	การแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ	58
4.2.2	การแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามความสะดวก ของการคมนาคม	60
4.2.3	การแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ โดยควบคุมตัวแปรการคมนาคม	62

4.2.4	การแปรของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามความสะกดของการคมนาคม โดยควบคุมตัวแปรอายุ.....	66
4.3	สรุป.....	69
5	ระบบวรรณยุกต์และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นโคราชและการแปรตามรุ่นอายุและความสะกดของการคมนาคม.....	71
5.1	ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นโคราช.....	71
5.1.1	การแยกเสียงรวมเสียงของระบบวรรณยุกต์ในตำบลมะค่า ซึ่งเป็นตำบลที่มีการคมนาคมสะกด.....	72
5.1.2	การแยกเสียงรวมเสียงของระบบวรรณยุกต์ในตำบลบัลลังก์ ซึ่งเป็นตำบลที่มีการคมนาคมไม่สะกด.....	73
5.2	หน่วยเสียงวรรณยุกต์และหน่วยเสียงย่อยหลักและอื่นๆ.....	74
5.2.1	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ต่ำตกขึ้น (ว.1).....	74
5.2.2	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 กลางระดับ (ว.2).....	79
5.2.3	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ต่ำตก (ว.3).....	85
5.2.4	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 สูงระดับตก (ว.4).....	89
5.3	สรุป.....	94
6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
6.1	สรุป.....	96
6.2	อภิปรายผล.....	100
6.3	ข้อเสนอแนะ.....	101
	รายการอ้างอิง.....	102
	ภาคผนวก.....	106
	ภาคผนวก ก ตารางแสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษา.....	107
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและประมวลผลการเก็บข้อมูลเรื่องคำศัพท์.....	112
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	113
	ประมวลผลการเก็บข้อมูลเรื่องคำศัพท์.....	117

ภาคผนวก ค ภาพเชิงกลแสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 หน่วยเสียง	122
ภาคผนวก ง ขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และหน่วยเสียงวรรณยุกต์.....	153
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	165

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ข้อมูลด้านประชากรในจังหวัดนครราชสีมา.....	8
1.2	ข้อมูลด้านประชากรของอำเภอโนนไทยแยกเป็นรายตำบล.....	11
3.1	หน่วยอรรถที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถามการแปรเรื่องคำศัพท์.....	34
3.2	ตารางคำชุดคู่เทียบเสียงคล้ายเพื่อใช้ทดสอบระบบวรรณยุกต์ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์.....	38
3.3	รายการคำชุดเทียบเสียงคล้ายสำหรับเก็บข้อมูลระบบวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นโคราช (คำพยางค์เป็น).....	38
4.1	อัตราการปรากฏของคำศัพท์ภาษาถิ่นต่างๆ ในภาษาไทยถิ่นโคราช.....	50
4.2	การปรากฏของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษาไทยถิ่นโคราช.....	52
4.3	เปรียบเทียบการแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ.....	59
4.4	เปรียบเทียบการแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตาม ความสะดวกของการคมนาคม.....	61
4.5	เปรียบเทียบการแปรของคำศัพท์ตามรุ่นอายุ เมื่อควบคุมตัวแปรการคมนาคม.....	63
4.6	เปรียบเทียบการแปรของคำศัพท์ตามความสะดวกของการคมนาคม เมื่อควบคุมตัวแปรรุ่นอายุ.....	67
5.1	อัตราการปรากฏของหน่วยเสียงย่อยของ ว.1 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ.....	76
5.2	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.1 ของผู้บอกภาษา ทั้ง 2 จุดเก็บข้อมูล.....	77
5.3	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.1 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวก (ตำบลมะค่า).....	78
5.4	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.1 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก (ตำบลบัลลังก์).....	78
5.5	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.2 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ.....	82
5.6	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.2 ของผู้บอกภาษา ทั้ง 2 จุดเก็บข้อมูล.....	83
5.7	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.2 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวก (ตำบลมะค่า).....	84
5.8	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.2 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก (ตำบลบัลลังก์).....	84
5.9	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.3 ของผู้บอกภาษา ทั้ง 3 รุ่นอายุ.....	87

5.10	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว. 3 ของผู้บอกภาษา ทั้ง 2 จุดเก็บข้อมูล.....	87
5.11	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.3 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวก (ตำบลมะค่า).....	88
5.12	อัตราการปรากฏของหน่วยเสียงย่อยของ ว.3 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ ในจุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก (ตำบลบัลลังก์)	88
5.13	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว.4 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 รุ่นอายุ.....	91
5.14	อัตราการปรากฏหน่วยเสียงย่อยของ ว. 4 ของผู้บอกภาษา ทั้ง 2 จุดเก็บข้อมูล	92
5.15	อัตราการปรากฏของหน่วยเสียงย่อยของ ว.4 ในผู้บอกภาษาสามรุ่นอายุ จุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมสะดวก (ตำบลมะค่า)	93
5.16	อัตราการปรากฏของหน่วยเสียงย่อยของ ว.4 ในผู้บอกภาษาสามรุ่นอายุ จุดเก็บข้อมูลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก (ตำบลบัลลังก์)	93
6.1	สรุปการแปรด้านคำศัพท์และวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นโคราช ตามรุ่นอายุและความสะดวกของการคมนาคม	98
7.1	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 15-20 ปี ตำบลที่มีการคมนาคมสะดวก.....	108
7.2	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 40-45 ปี ตำบลที่มีการคมนาคมสะดวก.....	108
7.3	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 60 ปีขึ้นไป ตำบลที่มีการคมนาคมสะดวก.....	109
7.4	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 15-20 ปี ตำบลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก	110
7.5	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 40-45 ปี ตำบลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก	110
7.6	แสดงรายละเอียดของผู้บอกภาษารุ่นอายุ 60 ปีขึ้นไป ตำบลที่มีการคมนาคมไม่สะดวก ...	111
8.1	การปรากฏของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษาไทยถิ่นโคราช	117

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	แผนที่จังหวัดนครราชสีมา	10
1.2	แผนที่อำเภอโนนไทยแสดงจุดเก็บข้อมูลทั้ง 2 จุด ได้แก่ ตำบลมะค่า (การคมนาคมสะดวก) และตำบลบัลลังก์ (การคมนาคมไม่สะดวก)	13
2.1	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราช (ดัดแปลงจาก Brown, 1965 อ้างในวิจิตรณ์, 2527)	20
2.2	แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นโคราช ที่ประกอบด้วย 4 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ (ดัดแปลงจากชลิตา, 2520)	20
2.3	แสดงรูปแบบการแยกเสียง รวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นย่อย 5 กลุ่ม (ดัดแปลงจากวิจิตรณ์, 2527)	21
2.4	แสดงรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราช ของกลุ่มภาษาไทยถิ่นไทยและกลุ่มภาษาไทยถิ่นลาว (ดัดแปลงจาก Wanna Pudhitanakul, 1979)	22
2.5	แสดงรูปแบบการแยกและรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษาโคราชกลุ่มไทย และภาษาโคราชกลุ่มลาว (ดัดแปลงจากมนัส, 2538)	23
2.6	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยมาตรฐานในรูปของคำเดี่ยว (citation form) (ดัดแปลงจาก Kalaya, 1997)	24
2.7	รูปแบบการแยกเสียง รวมเสียงของภาษาไทยมาตรฐาน (ดัดแปลงจาก Kalaya, 1997)	25
2.8	รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของภาษาไทยถิ่นภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ดัดแปลงจากกัลยา, 2001)	26
2.9	แสดงระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวแท้กลุ่มที่ 1 ภาษาลาวแท้กลุ่มที่ 2 (ดัดแปลงจากพิณรัตน์, 2546)	27
2.10	แสดงการแบ่งบริเวณการใช้ภาษาไทยถิ่นโคราชกลุ่มไทย และกลุ่มลาว (ดัดแปลงจากวิจิตรณ์, 2527)	29
3.1	กราฟเส้นแสดงรูปเชิงกลของคำเฉลี่ยทั้ง 12 คำ เพื่อพิจารณาระบบวรรณยุกต์และหน่วยเสียงวรรณยุกต์	44
3.2	การกำหนดชื่อของแต่ละช่วงโดยเลียนแบบมาจากการวิเคราะห์วรรณยุกต์ด้วยการฟัง ..	46
3.3	กราฟเส้นแสดงรูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์ต่ำตกขึ้น	46

ภาพที่	หน้า
4.1	อัตราการใช้ของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษาไทยถิ่นโคราช 50
4.2	เปรียบเทียบการแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามรุ่นอายุ 59
4.3	เปรียบเทียบการแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราช ตามความสะกดของการคมนาคม 61
4.4	เปรียบเทียบการแปรของคำศัพท์ตามรุ่นอายุ เมื่อควบคุมการคมนาคมสะกด 63
4.5	เปรียบเทียบการแปรของคำศัพท์ตามความสะกดของการคมนาคม เมื่อควบคุมตัวแปรรุ่นอายุ 67
4.5	เปรียบเทียบการแปรด้านคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นโคราชตามความสะกด ของการคมนาคม ระหว่างรุ่นอายุ 15-20 ปี ของ 2 จุดเก็บข้อมูล 69
5.1	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราช 71
5.2	ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นที่พูดในตำบลมะค่าที่มีการคมนาคมสะกด 72
5.3	ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นที่พูดในตำบลบัลลังก์ที่มีการคมนาคมไม่สะกด 73
5.4	รูปเชิงกลของเสียงต่ำตกขึ้น 75
5.5	รูปเชิงกลของเสียงต่ำระดับขึ้น 75
5.6	รูปเชิงกลของเสียงต่ำตก 76
5.7	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์กลางเลื่อนลง 80
5.8	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ 81
5.9	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำขึ้นตก 81
5.10	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ 82
5.11	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์ต่ำตก 86
5.12	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์ต่ำระดับ 86
5.13	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์สูงระดับตก 90
5.14	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์สูงขึ้นตก 90
5.15	รูปเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ 91
9.1	กราฟเส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชของ วหม 123
9.2	กราฟเส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชของ ววร 123
9.3	กราฟเส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชของ วพพ 124
9.4	กราฟเส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชของ วพป 124
9.5	กราฟเส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นโคราชของ วพย 125

